

1
МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ

ПОРАДНИК
З ОРГАНІЗАЦІЇ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНОГО
ДОСЛІДЖЕННЯ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ПОЛІГРАФА У
МІНІСТЕРСТВІ ОБОРОНИ
ТА ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

методичний посібник

Київ – 2021

Порадник з організації психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа у Міністерстві оборони та Збройних Силах України: метод. посіб., 2-ге вид., доповнене / О.В.Яцино, І.М. Половінкін, О.Л. Тракалюк, М.Д.Кузьменко – К.: НМЦ КП МО України, 2021. – 23 с.

Схвалено та рекомендовано до друку Науковою радою Науково-методичного центру кадрової політики Міністерства оборони України (протокол № 8 від серпня 2021 р.)

У методичному посібнику розкриваються основи організації психофізіологічного дослідження персоналу із застосуванням поліграфа у процесі забезпечення кадрової безпеки у Міністерстві оборони та Збройних Силах України. Розглядаються термінологічні, процедурні, практичні та методичні аспекти ініціювання та організаційного забезпечення процедури психофізіологічного дослідження персоналу із застосуванням поліграфа у МО та ЗС України.

Видання призначене для використання посадовими особами МО та ЗС України, які мають право виступати ініціатором (замовником) проведення психофізіологічного досліджень персоналу із застосуванням поліграфа у МО та ЗС України. Крім того, посібник може бути використаний керівниками органів військового управління, командирами (начальниками), які мають намір більш детально ознайомитися із специфікою організації психофізіологічного дослідження персоналу із застосуванням поліграфа.

3
ВСТУП

Проблема кадрової безпеки і зміцнення законності в силових структурах і державних органах є на сьогодні важливою проблемою для України в цілому та її Збройних Сил зокрема. Одним із шляхів вирішення даної проблеми і може стати застосування поліграфа при вирішенні окремих кадрових задач як при відборі кандидатів на службу, так і при періодичних перевірках співробітників.

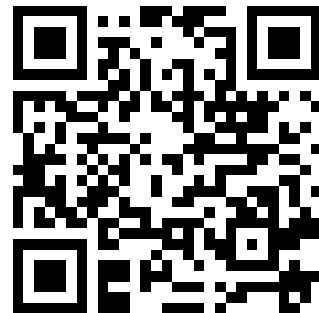
Кадрова безпека – це стан, за якого мінімізовані ризики та загрози, пов’язані з персоналом, що можуть вплинути на ефективність діяльності організації, персоналу та виконання покладених на нього завдань. Держава має повне право і повинна наймати на роботу (службу), особливо у сферу діяльності, пов’язану із вирішенням завдань національної безпеки, найкращих у професійному плані, найбільш порядних і чесних працівників, від яких буде найбільша продуктивність використання. При цьому, дослідження на поліграфі, звичайно, проводяться з дотриманням прав і свобод людини і слугують для таких цілей.

Ефективність застосування комп’ютерного поліграфа для вирішення завдань зміцнення державної безпеки, боротьби з корупцією та злочинністю, кадрової роботи тощо переконливо доведено багаторічною практикою проведення психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа (далі - ПФДЗП) під час добору певної групи кадрів державних службовців, проведення внутрішніх розслідувань, розкриття та розслідування резонансних злочинів, виявлення шпигунської агентури тощо у багатьох країнах світу. Особливу популярність ці дослідження отримали у силових відомствах провідних

зарубіжних країн, де на теперішній час накопичено значний практичний та теоретичний досвід щодо застосування поліграфа у різних сферах службової діяльності.

Методичний посібник щодо організації ПФДЗП у Міністерстві оборони України (далі – МО України) та Збройних Силах України (далі – ЗС України) розроблений з метою надання практичної допомоги посадовим особам, які виступають ініціаторами та здійснюють організаційне забезпечення проведення процедури зазначеного дослідження. У посібнику розкривається зміст основних організаційних заходів ПФДЗП та вимоги, що до них висуваються, визначаються умови, порядок дій та взаємозв'язок ініціатора, особи, яка здійснює координацію та спеціаліста поліграфа під час здійснення заходів організації проведення процедури ПФДЗП у МО та ЗС України, що дозволяє оптимізувати їх діяльність щодо вирішення поставлених завдань.

Матеріали посібника розроблені у відповідності до вимог Інструкції з організації та проведення психофізіологічного дослідження персоналу із застосуванням поліграфа у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України, затверджена наказом Міністерства оборони України від 14.04.2015 р. № 164 (зі змінами) і спрямовані на оптимізацію ресурсних затрат при здійсненні організаційних заходів ПФДЗП. Вони базуються на результатах аналізу спеціальної літератури, узагальненні матеріалів вітчизняної і зарубіжної практики організації ПФДЗП, проведеного фахівцями Науково-методичного центру кадрової політики Міністерства оборони України в ході виконання низки науково-дослідних робіт.

ЩО ТАКЕ ПОЛІГРАФ?

ПОЛІГРАФ – комп’ютерний технічний прилад з відповідним програмним забезпеченням, що має сертифікацію виробника, який здійснює реєстрацію змін психофізіологічного реагування людини у відповідь на пред’явлені за спеціальною методикою психологічні стимули, не завдає шкоди життю, здоров’ю людини та навколишньому середовищу та який має не менше п’яти каналів реєстрації психофізіологічного реагування, в тому числі канал виявлення протидії.

Для чого потрібен поліграф?

Метою проведення дослідження є отримання ймовірної та орієнтувальної інформації, яку іншим способом отримати не можна, для з’ясування ступеня її правдивості та повноти, отримання додаткових відомостей, які можуть використовуватись у службовій діяльності.

Основними *завданнями* дослідження є:

забезпечення кадрової безпеки, прозорості, об’єктивності у разі підготовки та прийняття кадрових рішень;

підвищення ефективності проведення службових розслідувань (перевірок);

виявлення, протидія та запобігання корупції та інших ризиків, що можуть виникати у процесі службової діяльності.

Результати дослідження не тягнуть за собою правових наслідків, не можуть бути підставою для прийняття будь-яких адміністративно-управлінських рішень щодо суб’єкта дослідження, а використовуються виключно як **відомості ймовірного та орієнтувального характеру** для можливого формування у посадових осіб МО та ЗС України **внутрішнього сприйняття ситуації**.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ

ІНІЦІАТОР ДОСЛІДЖЕННЯ – Міністр оборони України та його заступники, державний секретар Міністерства оборони України, Головнокомандувач Збройних Сил України та його заступник, начальник Генерального штабу Збройних Сил України та його заступники, Командувач об'єднаних сил Збройних Сил України, керівники структурних підрозділів апарату Міноборони та Генерального штабу Збройних Сил України, командувачі видів (окремих родів військ (сил)), а також особа, щодо якої висунуто сумніви щодо правдивості наданої нею усної чи письмової інформації (у разі наявності її письмового клопотання про проведення дослідження з метою спростування цих сумнівів).

СУБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ – особа, яка досягла 18-річного віку, є військовослужбовцем, працівником Збройних Сил, державним службовцем або кандидатом на посаду в МО та ЗС України, визначена у завданні на проведення дослідження, не має медичних протипоказань та надала добровільну згоду на проходження процедури дослідження із застосуванням поліграфа.

ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ПОЛІГРАФА – науково обґрунтований і спеціально організований комплекс прийомів отримання, аналізу та інтерпретації психофізіологічних реакцій суб'єкта дослідження у відповідь на пред'явлені психологічні стимули.

ДОВІДКА про результати психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа – документ, у якому викладено письмові ймовірні та орієнтувальні висновки спеціаліста поліграфа за результатами психофізіологічного дослідження.

СПЕЦІАЛІСТ ПОЛІГРАФА – співробітник структурного підрозділу Науково-методичного центру кадрової політики Міністерства оборони України (далі – структурний підрозділ НМЦ КП), на якого покладено функції щодо проведення дослідження, який має освітньо-кваліфікаційний рівень, не нижче ніж “бакалавр”, отримав відповідну підготовку, має документ, що засвідчує проходження відповідної підготовки, володіє навичками роботи з поліграфом і методиками проведення дослідження.

ХТО МОЖЕ БУТИ ІНІЦІАТОРОМ ДОСЛІДЖЕННЯ?

Міністр оборони України

Державний секретар Міністерства оборони України

Заступники Міністра оборони України

Головнокомандувач Збройних Сил України

Начальник Генерального штабу Збройних Сил України

Заступники начальника Генерального штабу ЗС України

Керівники структурних підрозділів апарату МО та ГШ ЗС України

Командувачі видів
(окремих родів військ (сил))

а також **особа**, відносно якої висунуто сумніви щодо правдивості наданої нею усної чи письмової інформації (у разі наявності її письмового клопотання про проведення дослідження з метою спростування цих сумнівів)

ХТО МОЖЕ СТАТИ СУБ'ЄКТОМ ДОСЛІДЖЕННЯ?

- особа, яка досягла 18-річного віку;
- є військовослужбовцем ЗС України;
- працівником ЗС України;
- державним службовцем МО та ЗС України;
- або кандидатом на посаду в МО та ЗС України;
- визначена у завданні на проведення дослідження в МО та ЗС України;

а також:

- не має медичних протипоказань;
- надала добровільну згоду на проходження процедури дослідження із застосуванням поліграфа.

Дослідження може проводитися за **письмовим бажанням особи** за допомогою поліграфа спростувати наявні сумніви щодо правдивості наданої нею інформації

СУБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ ПРОЦЕДУРИ ДОСЛІДЖЕННЯ МАЄ ПРАВО:

- ✓ знати, з якої причини з ним проводиться дослідження;
- ✓ бути ознайомленим з напрямом та переліком тем, питань дослідження;
- ✓ відмовитись від дослідження на будь-якому етапі;
- ✓ не давати пояснень щодо виникнення у нього тих чи інших реакцій.

**ПЕРЕЛІК НАПРЯМІВ,
що вивчаються під час проведення психофізіологічного
дослідження із застосуванням поліграфа
(у разі підготовки та прийняття кадрових рішень):**

- ✓ приховування чи викривлення анкетних даних, окремих фактів біографії;
- ✓ прояви та ознаки алкогольної, ігрової залежності, вживання наркотичних та/або психотропних речовин без призначення лікаря;
- ✓ приховані мотиви прийняття (вступу) на військову (державну) службу, роботу, призначення (переміщення) на посади в МО та ЗС України;
- ✓ наявність фінансово-майнових зобов'язань;
- ✓ вчинення суб'єктом дослідження протиправних дій, відкриття щодо нього кримінального провадження;
- ✓ наявність взаємодії з членами злочинних організацій, виявлення участі у діяльності заборонених громадських об'єднань, членства у політичних партіях;
- ✓ наявність громадянства іншої держави, виду на проживання (іншого документа), що підтверджує право на тривале проживання на території іншої держави;
- ✓ розголошення суб'єктом дослідження інформації з обмеженим доступом;
- ✓ причетність до вчинення правопорушень, пов'язаних із корупцією.

ПЕРЕЛІК НАПРЯМІВ,

що вивчаються під час проведення психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа (під час проведення службових розслідувань (перевірок)):

- ✓ підтвердження або спростування раніше отриманих пояснень;
- ✓ правдивість відомостей, що надає особа під час проведення службового розслідування (перевірки);
- ✓ виявлення можливої причетності суб'єкта дослідження до підготовки або вчинення правопорушення, інших протиправних дій, що перевіряються;
- ✓ визначення (звуження) кола ймовірно причетних осіб до правопорушення або інших протиправних дій, що перевіряються;
- ✓ обставини скоєння правопорушення або інших протиправних дій, що перевіряються;
- ✓ механізм і спосіб здійснення правопорушення або інших протиправних дій, що перевіряються;
- ✓ напрями здобуття доказів про підготовку або вчинення правопорушення чи інших протиправних дій, що перевіряються;
- ✓ ймовірне місцезнаходження викраденого військового майна.

** У разі проведення дослідження за письмовим бажанням особи спростувати за допомогою поліграфа наявні сумніви щодо правдивості наданої нею інформації, перелік питань визначає персонально спеціаліст поліграфа.*

ЗАТВЕРДЖУЮ

(посада)

(підпис, ініціал, прізвище)

“ ____ ” ____ 20__ року

ЗАВДАННЯ

на проведення психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа
(у разі підготовки та прийняття кадрових рішень)

Прошу провести психофізіологічне дослідження із застосуванням поліграфа

З _____
(прізвище, ім'я, по батькові або найменування підрозділу)

у зв'язку з _____
(причина проведення дослідження)

Прошу проаналізувати такі напрямки (обрати необхідне):

1. Приховування чи викривлення анкетних даних, окремих фактів біографії;
2. Прояви та ознаки алкогольної, ігрової залежності, вживання наркотичних та/або психотропних речовин без призначення лікаря;
3. Приховані мотиви прийняття (вступу) на військову (державну) службу, роботу, призначення (переміщення) на посади в Міноборони та Збройні Сили;
4. Наявність фінансово-майнових зобов'язань;
5. Вчинення суб'єктом дослідження протиправних дій, відкриття щодо нього кримінального провадження;
6. Наявність взаємодії з членами злочинних організацій, виявлення участі у діяльності заборонених громадських об'єднань, членства у політичних партіях;
7. Наявність громадянства іншої держави, виду на проживання (іншого документа), що підтверджує право на тривале проживання на території іншої держави;
8. Розголошення суб'єктом опитування інформації з обмеженим доступом;
9. Причетність до вчинення правопорушень, пов'язаних із корупцією.

Необхідні матеріали додаються (зазначити перелік документів, які додаються до завдання).

Довідку про результати проведеного дослідження та надані матеріали
прошу направити до _____
(найменування структурного підрозділу, посадова особа)

Ініціатор проведення дослідження _____

(посада)

(військове звання)

(підпис)

(ініціал, прізвище)

“ ____ ” ____ 20__ року

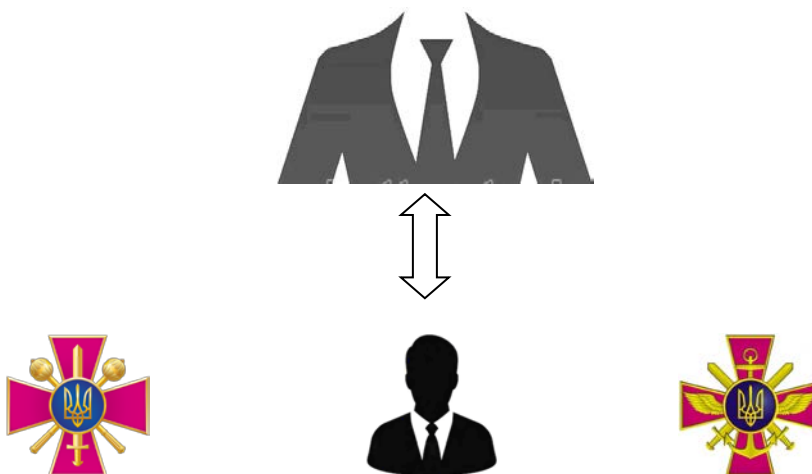
ПОРЯДОК ВІДПРАЦЮВАННЯ ЗАВДАННЯ

Підготовлене завдання ініціатор подає через директора Департаменту кадрової політики Міністерства оборони України на затвердження Міністру оборони України або одному з його заступників, або державному секретарю Міністерства оборони України, або Головнокомандувачу Збройних Сил України, або начальнику Генерального штабу Збройних Сил України.

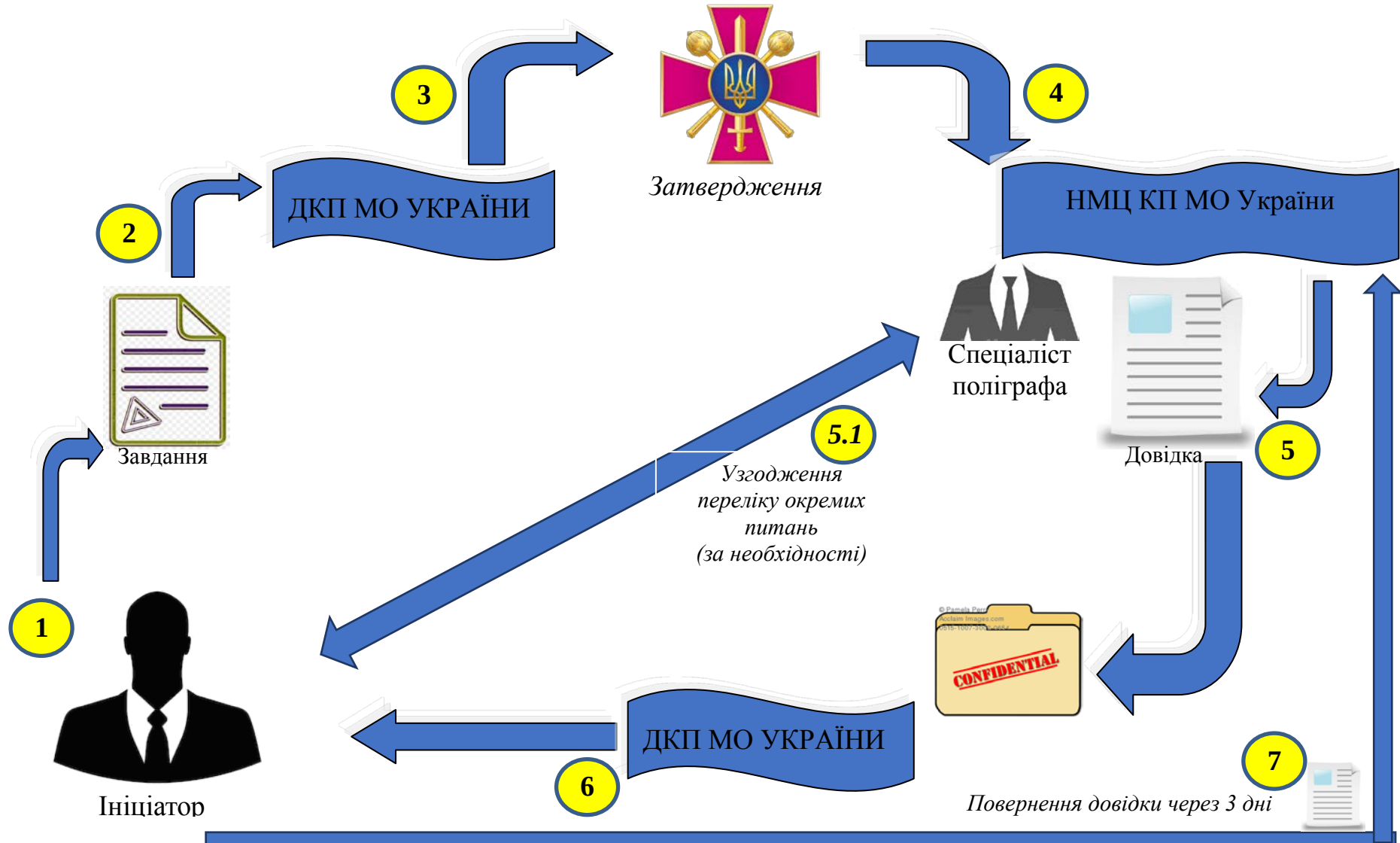

Після отримання завдання спеціаліст поліграфа попередньо вивчає наявні матеріали, а також розробляє перелік питань для проведення дослідження, які (за потреби) узгоджує з ініціатором.

** Якщо ініціатором є Міністр оборони України або один з його заступників, або державний секретар Міністерства оборони України, або Головнокомандувач Збройних Сил України, або начальник Генерального штабу Збройних Сил України, завдання затвердженню не підлягає.*

СХЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ (ВАРІАНТ)

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Ініціатор, дотримуючись конфіденційності, здійснює організаційне забезпечення проведення дослідження на всіх етапах, у тому числі прибуття суб'єкта дослідження у визначені час і місце, а також надання необхідних для проведення дослідження матеріалів про суб'єкта дослідження.

У разі проведення дослідження поза місцем постійного розташування НМЦ КП матеріали дослідження не можуть належати до інформації з обмеженим доступом. Вимоги законодавства України щодо норм технічного захисту інформації у приміщеннях, де обробляється інформація з обмеженим доступом, у такому разі не застосовуються.

Якщо дослідження проводиться поза місцем постійного розташування НМЦ КП, ініціатор відповідає за забезпечення умов, необхідних для проведення дослідження, а саме:

окреме приміщення для належного розміщення обладнання та проведення дослідження спеціалістом поліграфа;

місце проведення дослідження має забезпечувати безпеку для здоров'я суб'єкта дослідження та спеціаліста поліграфа;

шумо- і перешкодозахищеність.

Для якісної організації проведення дослідження ініціатору слід особливу увагу приділити вирішенню наступних питань:

- ***Не пізніше ніж за добу до початку дослідження забезпечити надання спеціалісту поліграфа копій таких документів:*** витяг з послужного списку; автобіографія; службова характеристика;

- Забезпечити, щоб особи, у яких є соматичні захворювання (серцево-судинна недостатність, гіпертонія, артрит тощо), прибуваючи для проведення дослідження мали при собі медичну книжку (медичну довідку про захворювання).

ПАМ'ЯТКА суб'єкту дослідження

Перелік протипоказань, при яких не проводиться дослідження:

- гострий період соматичних та психічних захворювань;
- гострий больовий синдром;
- інтоксикація організму;
- захворювання, що супроводжуються вираженою серцево-судинною, дихальною недостатністю;
- травми, анатомічні дефекти та обмороження пальців рук, ампутація верхніх кінцівок;
- регулярне вживання сильнодіючих препаратів або психотропних речовин, що впливають на функціонування центральної нервової, серцево-судинної чи дихальної системи, або перебування суб'єкта дослідження під впливом зазначених препаратів;
- регулярне недотримання правил поведінки під час проведення дослідження, про які інформується суб'єкт дослідження.

Надання медичної довідки є обов'язковою вимогою для підтвердження наявності у суб'єкта дослідження станів, зазначених в абзацах 1 - 6 цього пункту.

Дослідження також не проводиться, якщо:

- спеціаліст поліграфа прямо підпорядкований особі, яка є суб'єктом дослідження;
- суб'єкт дослідження є близькою особою спеціаліста поліграфа;
- існує конфлікт інтересів.

Якщо спеціаліст поліграфа безпосередньо (прямо) підпорядкований особі, яка є суб'єктом дослідження, процедура проводиться іншим спеціалістом поліграфа.

**ПАМ'ЯТКА
ПЕРЕД ПРОХОДЖЕННЯМ ДОСЛІДЖЕННЯ ІЗ
ЗАСТОСУВАННЯМ ПОЛІГРАФА**

Для забезпечення максимальної об'єктивності дослідження із застосуванням поліграфа суб'єкт дослідження повинен дотримуватися наступних вимог:

1. Тривалість сну напередодні дослідження повинна бути не менше 6 годин.

2. За дві доби до дослідження не вживати будь-яких алкогольних напоїв.

3. У випадку приймання ліків, за призначенням лікаря, мати документальне підтвердження.

4. Прибути на дослідження без ознак ГРЗ (кашель, нежить, головний біль, загальна слабкість, підвищена температура тіла).

Дослідження щодо особи, яка є суб'єктом дослідження і перебуває у стані вагітності, що підтверджується відповідною медичною довідкою, не проводиться, окрім як за ініціативою самого суб'єкта дослідження.

** Отримані висновки не можуть бути враховано, а дослідження вважається таким, що не відбулося, у разі виявлення, що суб'єкт дослідження мав хоча б одне із протипоказань, визначених у пункті 3 розділу III цієї Інструкції, але не повідомив про це спеціаліста поліграфа.*

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОВОДИТЬСЯ ЛИШЕ ЗА ДОБРОВІЛЬНОЮ ЗГОДОЮ СУБ'ЄКТА ДОСЛІДЖЕННЯ!

1. Відмова від проведення дослідження не може трактуватися як приховування інформації чи призводити до обмеження прав, свобод та законних інтересів суб'єкта дослідження;

2. Під час проведення дослідження питання не може бути поставлено без їх попереднього обговорення з суб'єктом дослідження;

3. Суб'єкт дослідження має право на будь-якому етапі дослідження відмовитись від подальшого його проведення;

4. За результатами дослідження буде складено довідку, яку буде передано ініціатору дослідження;

5. Інформацію, отриману за результатами дослідження, не може бути використано як доказ, вона не тягне правових наслідків, не може бути підставою для прийняття будь-яких адміністративно-управлінських рішень щодо суб'єкта дослідження, а лише орієнтує на здобуття матеріальних та інших доказів у порядку, визначеному законодавством України;

6. Дослідження не шкодить здоров'ю.

ПАМ'ЯТКА ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ПОЛІГРАФА

Під час дослідження із суб'єктом обговорюються зміст і форма усіх запитань, які буде йому поставлено. Запитання не можуть стосуватися приватного або сімейного життя суб'єкта дослідження, обмежувати його свободу думки, совісті, релігії або вираження поглядів.

У процесі дослідження спеціаліст поліграфа ставить тільки ті запитання, що були обговорені з суб'єктом дослідження.

Дослідження не може тривати понад дві години без перерви, а в цілому – понад п'ять годин протягом одного дня. Дослідження не проводиться у позаслужбовий час.

У випадку коли суб'єкт дослідження не надає згоди на проведення процедури, може заповнюється бланк відмови від проходження дослідження за довільною формою (або підтверджуватися складанням відповідного акту).

Відмова від участі у дослідженні не може бути причиною для утиску суб'єкта дослідження, порушення його законних прав і свобод.

**ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІЗ
ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА
ВІДПРАЦЬОВУЄТЬСЯ
ДОВІДКА.**

ДОВІДКА

про результати психофізіологічного дослідження із застосуванням
поліграфа

Дата проведення дослідження _____

Дослідження розпочато о ____ год ____ хв

Дослідження закінчено о ____ год ____ хв

Я, _____
(посада, військове звання, прізвище, ім'я, по батькові спеціаліста поліграфа)

_____, що маю
допуск на проведення дослідження із застосуванням поліграфа

_____,
(назва, номер документа, що посвідчує проходження відповідної підготовки, ким виданий)
відповідно до завдання від ініціатора - _____

(посада, військове звання, прізвище, ім'я, по батькові ініціатора)
із застосуванням поліграфа _____

(марка поліграфа, кількість
каналів реєстрації психофізіологічних показників)

у приміщенні _____
(місце проведення дослідження, адреса)

провів (провела) дослідження _____
(військове звання, прізвище, ім'я, по батькові, посада суб'єкта дослідження)

Підстава для проведення дослідження _____

Мета проведення дослідження _____

Питання, що перевірялися: _____

Опис отриманих результатів _____

Висновки: _____

Особливості поведінки суб'єкта дослідження під час проведення процедури (за наявності таких особливостей) _____

Спеціаліст поліграфа _____

(підпис)

(ініціал, прізвище)

**ВИСНОВКИ МАЮТЬ ЙМОВІРНИЙ ТА ОРІЄНТУВАЛЬНИЙ
ХАРАКТЕР, НЕ МОЖУТЬ БУТИ ВИКОРИСТАНІ ЯК ДОКАЗ,
А ПОТРЕБУЮТЬ ДОДАТКОВОЇ ПЕРЕВІРКИ ТА ПОШУКУ
ДОКАЗІВ В УСТАНОВЛЕНОМУ ЗАКОНОДАВСТВОМ
ПОРЯДКУ.**

ОБРОБКА РЕЗУЛЬТАТІВ

Після закінчення дослідження спеціаліст поліграфа не раніше наступного дня приступає до аналізу матеріалів дослідження та готує довідку про результати психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа.

Складена довідка у запечатаному конверті надається через директора ДКП МО України безпосередньо ініціатору для ознайомлення. Після отримання довідки ініціатор у **триденний строк** ознайомлюється з довідкою та повертає її до структурного підрозділу НМЦ КП для подальшого знищення у порядку, встановленому законодавством України.

ЗБЕРІГАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Після закінчення дослідження довідка надається через директора Департаменту кадрової політики Міністерства оборони України безпосередньо для ознайомлення. Отримавши довідку, ініціатор у триденний строк ознайомлюється з нею, після чого довідка повертається до структурного підрозділу НМЦ КП для подальшого знищення у порядку, установленому законодавством України.

Право на ознайомлення з результатами дослідження, окрім ініціатора та особи, яка затверджувала таке завдання, має безпосередньо суб'єкт дослідження протягом **терміну зберігання (протягом року)** після повернення довідки до НМЦ КП. Ознайомлення суб'єктом дослідження з результатами дослідження здійснюється особисто, виключно у приміщеннях структурного підрозділу НМЦ КП.

ВИСНОКИ

Як свідчить світова практика, психофізіологічні дослідження із застосуванням поліграфа на сьогоднішній день є, найбільш оптимальним, достовірним й об'єктивно найефективнішим засобом при роботі з кадрами. Це може бути застосовано як до кандидатів на посади, так і працюючого персоналу, що під час проходження дослідження з певних причин намагається приховати інформацію; для встановлення факту правдивості чи неправдивості наданих персоналом відомостей та отримання додаткової інформації про суб'єкта дослідження.

Якісна організація проведення ПФДЗП у МО та ЗС України дозволить значно підвищити ефективність застосування поліграфа у роботі з персоналом, що поряд з традиційними методами проведення кадрового відбору та службових розслідувань, сприятиме більш ефективному забезпеченню вирішення завдань кадрової безпеки при підготовці і прийнятті кадрових рішень, попередження та виявлення корупційних та інших правопорушень у сфері службової діяльності, підвищення ефективності проведення службових розслідувань, а також дозволить методологічно та методично забезпечити необхідний рівень профілактичної роботи з персоналом МО та ЗС України.

Незважаючи на достатньо широкі можливості застосування ПФДЗП у МО та ЗС України, потрібно чітко усвідомлювати, що поліграф не в змозі вирішити всі проблеми, пов'язані з проведенням службових розслідувань, але, безперечно, він дозволяє істотно підвищити їх ефективність. При всіх позитивних моментах, необхідно враховувати, що перевірки на поліграфі не

повинні підміняти інші традиційні методи розслідування, які дають фактичні докази.

З метою виховання доброчесності персоналу МО та ЗС України, за результатами ПФДЗП доцільно проводити бесіди (обговорення) з суб'єктами, у яких виявлено ймовірні ознаки неправдивості повідомленої інформації, в межах визначених напрямків дослідження. За рішенням ініціатора може бути проведено додаткове дослідження (для уточнення раніше отриманої інформації) або ініційовано додаткову перевірку у встановленому законодавством України порядку.

Вважаємо, що системне дотримання організаційних вимог, визначених у даному посібнику, дозволить забезпечити якісну підготовку та проведення психофізіологічного дослідження персоналу із застосуванням поліграфа у МО України і ЗС України та значною мірою сприятиме підвищенню рівня кадрової безпеки при підготовці та прийнятті кадрових рішень, а також підвищенню ефективності проведення службових розслідувань(перевірок), попередження та виявлення корупційних, інших правопорушень у сфері службової діяльності.

[illegible]